



30.3.2021

Julkisen hallinnon API-linjausten ja ohjeiden ylläpidon suunnittelua varten asetetun työryhmän kokous

Aika 29.03.2021 klo 12:00–14:00

Paikka Teams-kokous

Osallistujat: Miina Arajärvi, erityisasiantuntija, VM puheenjohtaja
Olli-Pekka Rissanen, johtava asiantuntija, VM varapuheenjohtaja

Jäsenet:

Tommi Oikarinen, tietohallintoneuvos, valtiovarainministeriö
Petri Tuominen, erityisasiantuntija, valtiovarainministeriö
Jari Reini, osastopäällikkö, Maanmittauslaitos
Atte Pirttilä, kehityspäällikkö, Digi- ja väestötietovirasto
Ari Andersin, palvelupäällikkö, Helsingin kaupunki
Nirosha Pöyhölä, projektiassistentti, valtiovarainministeriö

1. Kokouksen avaus

Päätös: Todettiin kokous avatuksi klo 12.02 ja hyväksyttiin asialista

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Päätös: Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

3. Julkisen hallinnon ohjelmointirajapintojen kehitystä koskevien linjausten valmistelu

Puheenjohtaja taustoitti lyhyesti linjausvalmistelun taustoja:

- Linjauksilla implementoidaan kansallisesti API Frameworkin suosituksia.
- Valmistelussa on huomioitu Euroopan yhteentoimivuuden periaatteet, lainsäädäntö sekä muut apeihin liittyvät suositukset ja linjaukset esim. Helsingin kaupungin linjaukset.
- Taustalla pääministeri Marinin hallitusohjelma ja sen asettamat tavoitteet mm.: julkiset toimijat avaavat julkiset rajapinnat, jos ei ole erityistä syytä pitää niitä suljettuina. Selvitystyön linjauksilla on tarkoitus tukea sekä edesauttaa, että tietoja ja toimintoja jaettaisiin ensisijaisesti ohjelmointirajapintojen kautta.

- Kansallisen lainsäädännön toimeenpanon tukeminen: Miten linjaukset voivat tukea jo olemassa olevia linjauksia (linkitty: TiHL 20 § ja 28 §) ja onko rajapintakehityksen suhteen havaittavissa mahdollisia lainsäädännöllisiä haasteita.
- Sidosryhmien ja linjausten soveltajien toiveita sekä haasteita kartoitettu erilaisissa sidosryhmätilaisuuksissa sekä kommentointikierroksen avulla 01/2021. Kevään aikana toteutetaan pilotointi ja kommentointikierrros 04/2021 sekä jatketaan tilaisuuksien järjestämistä. Tulevien toimeenpano-ohjeiden tarkoituksena lisätä ymmärrystä: miten linjaukset/suosituksset tulee huomioida. Syksyllä tullaan järjestämään myös koulutuksia.
- DigiFinland toteuttaa kevään aikana markkina-analyysin, jossa tarkastellaan julkisen hallinnon rajapintakehityksen nykytilaa. Tämän lisäksi kartoitetaan toimeenpanoon sekä rajapintakehitykseen liittyvät muut mahdolliset haasteet ja tarpeet.

Keskusteltiin muun muassa mihin linjauksia pyritään ensisijaisesti soveltamaan: tekninen ja/tai tiedon luovuttaminen ja saavuttaminen. Esitettiin, että rajauksiin liittyvät määreet sekä mahdolliset linkitykset lakipykäliin olisi hyvä avata. Puheenjohtaja tuonut esiin, että linjaukset/suosituksset eivät erikseen ole rajattu vain avoimeen dataan vaan niiden piiriin kuuluu myös eri viranomaistahojen välinen tiedon luovutus. Suositusten/linjausten tarkoitus ei ole olla ristiriidassa muiden olemassa olevien lainsäädäntöelinten antamien suositusten kanssa. Tarkoituksena pikemminkin luoda yleiset linjaukset ja suositukset toimeenpanolle ja API-kehitykselle.

Lisäksi keskusteltiin tarkemmin DigiFinlandin kanssa tehtävästä yhteistyöstä sekä sen mahdollisesta tulevasta toimenkuvasta. Paraikaa selvitetään, voisiko valtion omistuksessa olevan DigiFinlandin palvelukokonaisuutta järjestellä siten, että he voisivat jatkossa tarjota virastoille API ja rajapintatyöskentelyyn liittyvää tukea. Visiona on, että DigiFinlandin palvelukokonaisuus vauhdittaisi organisaatioiden välisen tiedonvaihdon siirtymistä uusiin menettelyihin ja uusiin teknologioihin (API). Tietoa siitä, onko DigiFinlandin palvelualueella mahdollista laajentaa esim. aluehallintoon tai kuntiin ei kuitenkaan tässä vaiheessa vielä ole. Selvitystyö käynnistynyt yhdessä markkina-analyysiin kanssa.

Päätös: Merkittiin tiedoksi linjausten valmistelu.

4. Linjausten kohde, tarkoitus ja tavoitteet, sekä toimeenpanon tukeminen

Puheenjohtajan johdolla käytiin lyhyesti läpi ohjelmointirajapintalinjausten kohde, tarkoitus ja tavoitteet, sekä toimeenpanon tukeminen. Tuotiin esiin, että linjaukset on tarkoitettu koko julkiselle hallinnolle. Siten linjaukset koskettavat myös esim.

yrityksiä sekä järjestöjä niiltä osin, kun niiden toiminta ja tiedot käsittelevät julkista hallintoa.

- Linjauksia on tarkoitus hyödyntää julkisissa tietojärjestelmähankinnoissa ja rajapintojen kehityksessä.
- Linjaukset toimivat rajapintakehityksen viitekehityksenä.
- Toimialat voivat jatkokehittää linjauksia omiin tarpeisiinsa.
- Linjausten tavoitteena on mm., tukea voimassa olevan lainsäädännön toimeenpanoa ja soveltamista.
- Linjauksilla edistetään asiakaslähtöisyyttä ja yhteistyötä, yhteentoimivuutta ja uudelleenkäytettävyyttä, tietoturvan sekä tietosuojan huomioimista sekä laatua.
- Linjauksilla tavoitellaan tiedon laajempaa ja tehokkaampaa hyödyntämistä organisaatioiden välillä.

Tässä vaiheessa kyse on suosituksista, mutta velvoittavuuden määrittely jatkunee vielä myöhemmissä vaiheissa. Toimeenpanoa tullaan tukemaan mm. ohjeistusten, esimerkkien, koulutusmateriaalien sekä koulutusten avulla. Lisäksi Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hankkeen (TiHA) tukee linjausten toimeenpanoa hankkeen toimikauden loppuun 2022 asti.

Päätös: Käytiin läpi linjausten kohde ja tavoitteet, tarkoitus sekä toimeenpanon tukeminen.

5. Julkisen hallinnon tarkennetut ohjelmointirajapintalinjaukset (API)

Puheenjohtaja esitteli lyhyesti julkisen hallinnon ohjelmointirajapintalinjausten luonnosversiota. Viimeistely versio on tarkoitus laittaa julkisesti kommentoitavaksi 12.4.2021. Linjaukset on jaettu tällä hetkellä eri tasoille seuraavasti:

- 1) Strategisen tason linjaukset: miten kehitystä johdetaan
- 2) Taktisen tason linjaukset: miten kokonaisuutta ja kehitystä ohjataan ja hallitaan mm. kokonaisarkkitehtuuri
- 3) Operatiivisen tason linjaukset: miten yksittäistä ohjelmointirajapintaa tulisi ylläpitää ja kehittää

Julkinen hallinnon ohjelmointirajapintojen kehittämistä koskeviin linjauksiin on mm. kirjattu linjausten perustelut, tavoitteet sekä avattu, mitä linjauksilla tarkoitetaan. Toimeenpano-ohjeet puolestaan tarkentuvat kevään pilotointien jälkeen. Tärkeäksi todettiin se, että strategisella tasolla jo huomioitaisiin yhteistyö eri tasojen välillä. Ajatuksena on, että vuorovaikutusta ja keskustelua käytäisiin molempiin suuntiin – niin ylhäältä alas, kuin myös alhaalta ylös. Operatiiviseen

tasoon liittyen huomioina nostettiin mm. yleisten ja yhteisten tietomallintamisen standardit sekä uudelleen käytettävyys, johon liittyy myös mahdollinen API-katalogi sekä ohjelmointirajapintojen käytettävyyden säännöllinen arviointi.

Aiheeseen liittyen käytiin keskustelua mm. teknisistä määrittelyistä: API vs. integraatio ja liittymä vs. rajapinta. Tuotiin esiin, että tiedonhallinnan liittymät tarkoittavat myös muita, kuin rajapinnan kaltaisia liittymiä. Ehdotettiin, että pitäytymällä muotoilujen suhteen yleisellä tasolla ja osoittamalla selkeästi mahdolliset linkitykset esim. tiedonhallintalautakunnan suosituksiin saatetaan välttyä terminologiaan liittyviltä sekaannuksilta. Huomioina lisäksi nostettiin, että aikaisempien kommentointikierrosten yhteydessä mm. esitetty, että käsitteiden suhteen olisi nojaututtava suomenkielisiin versioihin. Ongelmana on, että vakiintunutta vastinetta esim. API:lle ei ole. Kääntäminen koettiin virhealttiiksi kansainvälisellä toiminta-alueella. Pitäytyminen alkuperäsikeleessä nähtiin osaltaan myös helpottavan kehitystyötä. Pohdittavaksi vielä jää, miten käsitteistön suhteen edetään. Keskustelussa korostui kuitenkin ennen kaikkea käyttäjänäkökulma: valitun käsitteistön on avauduttava myös itse soveltajille.

Käytiin lyhyesti läpi myös API-linjausten pilotoinnin aikataulua ja suunnitelmaa. Pilotoinnit toteutetaan ajalla 6.4.–30.4.2021 seuraavien pilottikohteiden kanssa: Tietokiri, Tilastokeskus, Vero ja Kela. Tavoitteena on, että strategisen, taktisen ja operatiivisen tason näkökulmista saataisiin kattavat käyttäjäkokemukset. Pilottikohteiden kanssa sovittu myös yhteiset palautekeskustelut huhtikuun loppuun. Lisäksi PRH:n ja Mustasaaren kunnan kanssa sovittu toimintamallin pilotoinnit, jotka toteutetaan myöhemmin keväällä TP2:sen puitteissa.

Päätös: Käytiin keskustelua tarkennetuista linjauksista. Julkisen hallinnon ohjelmointirajapintojen kehittämistä koskeviin linjauksiin lisätään tieto ja linkitykset mahdollisiin tiedonhallintalakeihin ja tarkennetaan tiedonhallintalautakunnan sekä suositusten/linjausten tehtävät.

Tauko klo 13:08–13:15

6. Linjausten ja ohjeiden ylläpito ja toimeenpanon tukeminen

Käytiin läpi ylläpidettävä materiaali, toimeenpanon tukemiseen ja jatkokehitykseen liittyvät asiat sekä ehdotus ylläpitomallista. Tarkennettiin, että ylläpidolla selvitystyön kontekstissa tarkoitetaan yleisiä linjauksia, linjausdokumenttia sekä siihen liittyvien materiaalien ylläpitoa esim. tuki- ja muut koulutusmateriaalit. Linjauksista toimialakohtaisesti syntyvien jatkokehitystoimien ja toimenpiteiden ylläpito olisi puolestaan toimijoiden vastuulla.

Hallintamallin ylläpidon elinkaari herätti keskustelua: miten taataan linjausten/suositusten ajantasaisuus suhteessa toimintaympäristön muutoksiin? Huomiona nostettiin, että eri tasoilla (strateginen, taktinen ja operatiivinen) päivitystarpeet eivät välttämättä ilmene synkronoidusti samassa tahdissa vaan eri vaiheissa ja sykleissä. Lisäksi nostettiin esiin, että selvitystyössä tarkasteltava myös mahdollisen API-katalogin hallintamallia.

Ylläpidon näkökulmasta pohdittiin myös, millaisia rooleja eri toimijoilla voisi olla ja miten verkostoja sekä verkostomaista työskentelyä olisi mahdollista hyödyntää: kentällä käytännön tieto ja ymmärrys mihin suuntaan esim. markkinat ja teknologiatarpeet kehittyvät. Keskustelun puitteissa pohdittiin myös, kuka vastaisi yleisten toimeenpano-ohjeiden ylläpidosta myös jatkossa? Ehdotettiin, että tarkemman vertailun tueksi voisi koota ehdotuksia eri vaihtoehdoista ja skenaarioista: mitä tarkoittaa, jos organisaatio X toimii ylläpitäjänä? Mitä vastuu tarkoittaisi resurssien, rahoituksen ja lainsäädännön näkökulmasta, entä muiden mahdollisten reunaehtojes osalta?

Päätös: Käytiin läpi ylläpidettävä materiaali, toimeenpanon tukeminen ja jatkokehitykseen liittyvät asiat. Keskusteltiin ylläpitomalliin liittyvistä ehdotuksista.

7. Seuraava kokous

Seuraava kokous on sovittu pidettävän:

Maanantaina 17.5. klo 12–14

Päätös: Merkittiin tiedoksi seuraava kokousajankohta.

8. Kokouksen päättäminen

Päätös: Todettiin kokous päättyneeksi klo 13:50